

NGUYỄN HOÀNG PHƯƠNG

**TÍCH HỢP DA VĂN HÓA ĐÔNG TÂY
CHO MỘT CHIẾN LƯỢC
GIÁO DỤC TƯƠNG LAI**

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC
HÀ NỘI 1995

NGUYỄN HOÀNG PHƯƠNG

Handwritten signature and date:
19/12/2013

**TÍCH HỢP
ĐA VĂN HÓA
ĐÔNG TÂY
CHO MỘT CHIẾN LƯỢC
GIÁO DỤC TƯƠNG LAI**

Chịu trách nhiệm xuất bản :

**Giám đốc
Tổng biên tập**

**TRẦN TRÂM PHƯƠNG
NGUYỄN KHÁC PHI**

**Biên tập và sửa in :
Trình bày bìa :**

**LƯƠNG VĂN PHÚ
HỌA SĨ PHAN NGỌC**

NGUYỄN HOÀNG PHƯƠNG

**TÍCH HỢP ĐA VĂN HÓA
ĐÔNG TÂY
CHO MỘT CHIẾN LƯỢC
GIÁO DỤC TƯƠNG LAI**

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC - HÀ NỘI 1995

LỜI GIỚI THIỆU

GIÁO SƯ VŨ VĂN TÁO

Năm 1994, với sự ủng hộ tích cực của Hội Khoa học và Kỹ thuật Biển Việt Nam và Nhà Xuất bản Thế giới, công trình

ORIENTAL PHILOSOPHY FUNDAMENTALS AND FUZZY SET EAST AND WEST

của Giáo sư Nguyễn Hoàng Phương đã được công bố bằng tiếng Anh và đang được dư luận quan tâm chú ý.

Cũng với sự ủng hộ tích cực ấy đối với công trình của một nhà khoa học đầy nhiệt tâm đã dành vào đây gần ba chục năm nghiên cứu, Nhà Xuất bản Giáo dục cho công bố công trình bằng tiếng Việt với tên

TÍCH HỢP ĐA VĂN HÓA ĐÔNG TÂY CHO MỘT CHIẾN LƯỢC GIÁO DỤC TƯƠNG LAI

Công trình này là một sự đóng góp công phu, sáng tạo, phù hợp với một trào lưu lớn của thời đại là sử dụng nhiều thành tựu tiên tiến của khoa học và công nghệ hiện đại để đi sâu nghiên cứu và khám phá những giá trị đặc sắc, kỳ diệu của những di sản văn hóa cổ của các vùng, các dân tộc trên thế giới, trong đó có Triết học cổ Đông phương.

Triết học cổ đại quan niệm về thế giới một cách **nguyên thủy, ngây thơ (*)**, nhưng **căn bản là đúng (*)**, vì họ quan niệm thế giới như một chỉnh thể không chia cắt, và những kết quả do **trực quan thiên tài (*)** của họ mang lại là đã đưa ra nhiều giả thuyết, ngày nay đang được khoa học xác minh tính đúng đắn đến đâu.

Triết học cổ Đông phương, đặc biệt là bộ Kinh Dịch, từ lâu vẫn được coi là một hệ thống triết học khá huyền bí, mặc dù đã có những vận dụng thành công của nó trong cuộc sống. Vận dụng lý thuyết toán tập mờ (do L.A.Zadeh, nhà toán học California, trường Đại học Berkeley phát minh vào năm 1965) và dựa vào những thành tựu mới nhất của các Cận Khoa học nhằm "giải mã" và tìm hiểu hệ thống triết học ấy, tác giả đã nêu lên được không chỉ sự định hướng và phương pháp tiếp cận khoa học

cho việc nghiên cứu mà còn đi đến những kiến giải ở nhiều vấn đề cụ thể của công trình. Một trong số đó là làm sáng tỏ mẫu cấu trúc toàn bộ của nhân thể - Kinh Dịch.

Nhiều vấn đề do tác giả công trình nêu ra còn cần phải có thời gian tìm hiểu, cần tranh thủ ý kiến các nhà khoa học và chuyên gia trên nhiều lĩnh vực, cần tổ chức thảo luận nghiêm túc để đánh giá thêm, và từ đó có thể đặt ra nhiều vấn đề mới cho sự nghiên cứu con người.

Nhưng điều có thể ghi nhận trước hết là, với một tầm khái quát cao, với một công cụ toán học sắc bén và với một sức lao động khoa học bền bỉ, dỏi dào của một nhà khoa học đầy thiện tâm với con người, tác giả đã thể hiện một sự đóng góp trí tuệ rất quý báu.

Chúng tôi hoan nghênh Nhà Xuất bản Giáo dục đã xuất bản công trình này và trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc .

Hà Nội tháng 12 năm 1994.

V.V.T

(*) Những từ và cụm từ in đậm là của F.Engels, dùng trong LỜI NÓI ĐẦU tác phẩm "BIỆN CHỨNG CỦA TỰ NHIÊN".

CẢM NGHĨ CỦA NHÀ VĂN XUÂN CANG

CHO MỘT HÀNH TRÌNH VĂN HỌC TRỞ VỀ NGUỒN

Do một sự tình cờ có yếu tố tâm linh mà tôi có hân hạnh trở thành một trong số rất ít người đọc đầu tiên công trình nghiên cứu

TÍCH HỢP ĐA VĂN HÓA ĐÔNG TÂY CHO MỘT CHIẾN LƯỢC GIÁO DỤC TƯƠNG LAI

của Giáo sư Nguyễn Hoàng Phương, trọn bộ 7 tập, vào khoảng 800 trang bản thảo.

Còn rất nhiều vấn đề tôi chưa hiểu được, nhưng về những gì mà tôi có khả năng tiếp cận bằng những năm tràn trở sáng tác gần đây, tôi có mối đồng cảm sâu sắc và hoàn toàn tán thành phương hướng tìm tòi khám phá của tác giả. Ông đã bỏ vào đây một thời gian rất dài nghiên cứu trong căn nhà 15 mét vuông 16-Hàng Chuối Hà Nội, nơi mà các bạn bè quốc tế và trong nước đã có nhiều dịp lui tới thăm hỏi, cổ vũ.

Tôi hết sức tâm đắc với những phát kiến sau đây:

KINH DỊCH, kho tàng triết phương Đông cổ xưa cách đây vài nghìn năm, nay đã được chứng minh và hình thức hóa bằng lý thuyết toán học tập mờ hiện đại. Đây là sự gặp gỡ của hai nền văn minh Đông-Tây, xu hướng ngã về phương Đông của những trào lưu tiêu biểu của văn minh phương Tây. Từ đây, đã xuất hiện sự tích hợp đa văn hóa Đông-Tây trên cơ sở của Kinh Dịch, báo hiệu những kỳ tích mới của thế kỷ 21.

Những công trình nghiên cứu về Đông Y, về Thời Châm, về Độn Giáp, Thái Ất thực sự là những cơ sở liên kết Đông Tây về y học, liên kết khoa học dự báo phương Đông thường gọi là Bói toán với Tương lai học phương Tây.

Tôi có nghiên cứu ít nhiều về Kinh Dịch, và khi càng đi sâu vào thế giới của Kinh Dịch tôi càng khám phá mỗi ngày một điều mới lạ, huyền bí, nó có rất nhiều khía cạnh gần gũi với phép biện chứng của Mác. Khả năng khái quát của nó rất uyên thâm cũng như khả năng ứng dụng trong thực tiễn của nó là kỳ diệu. Tôi đã không ít lần bối rối trong cuộc sống và thử tìm đến với Kinh Dịch, thì bao giờ tôi cũng tìm được những dự báo và những lời khuyên ứng nghiệm. Tôi trộm nghĩ rằng giá như các nhà triết học hiện đại cũng như các lý luận gia, các chính khách nước ta để tâm nghiên cứu kho tàng minh triết này, đối chiếu, so sánh, liên kết với kho tàng chủ nghĩa Mác-Lenin, thì biết đâu đây nó sẽ mở ra cho chúng ta những chân trời mới không riêng trong lĩnh vực triết học, mà trong chính trị xã hội học, tương lai học, văn học ... Kinh Dịch khởi nguồn từ Trung Hoa nhưng nó bao quát các trào lưu triết học phương Đông và ngày nay nó trở thành kho tàng văn minh của loài người. Nó xứng đáng được chúng ta đưa vào chương trình nghiên cứu ở một tầm cao với những khả năng tương xứng.

VIỆT NAM có những đóng góp đáng kể vào việc phát triển văn minh Kinh Dịch, nhờ vậy đã tồn tại hàng nghìn năm dưới những sức ép của thử thách thời đại. Có những đại diện xuất sắc của mình tham gia vào văn minh Kinh Dịch như Nguyễn Bình Khiêm, Lê Quý Đôn, Nguyễn Du, Phan Bội Châu, Ngô Tất Tố và nhiều người khác được kể đến trong công trình nghiên cứu. Trong xu hướng thế mạnh Thái Bình Dương, sau Nhật Bản và Trung Hoa, người ta đặt hy vọng nhiều vào điểm sáng Việt Nam. Bởi vì ở Việt Nam có những bằng chứng cho thấy trong suốt hàng nghìn năm lịch sử của mình, ưu thế triết học phương Đông luôn nổi trội trong hệ thống hành vi người Việt, chính vì vậy đã liên kết Đông Tây, phát huy sức mạnh tổng hợp thời đại, làm nên những thắng lợi kỳ vĩ trong nửa thế kỷ nay.

Tôi trộm nghĩ rằng **HỒ CHÍ MINH** chính là một đại diện xuất sắc của sự liên kết, sự tích hợp này. Rằng chúng ta không nghiên cứu Kinh Dịch thì không thể hiểu được tư tưởng Hồ Chí Minh. Chữ Thời trong tư tưởng Hồ Chí Minh có bóng dáng chữ Thời trong Kinh Dịch ?

CON NGƯỜI TÂM LINH chính là một hiện thực, nguồn gốc mọi sự sáng tạo của con người hành tinh. Các tác giả đã giới thiệu kết quả khám phá của khoa học thế giới về 7 cơ thể vô hình gắn bó với cơ thể vật lý của con người, và chứng tỏ sự hiện diện của các cơ thể vô hình ấy trong các hào âm dương của các quẻ của Văn Vương trong Kinh Dịch, thật là kỳ diệu. Chính sự phát hiện ra cơ chế tâm linh cát nghĩa cho ta thấy vì sao người xưa trong những điều kiện cụ thể của mình đã khám phá ra những quy luật huyền diệu mà ngày nay còn là sự bí mật đối với khoa học. Tôi tâm đắc với dự báo rằng cơ chế tâm linh sẽ có vai trò tạo ra sự phục hưng nghệ thuật thế kỷ sắp đến, cả ở Việt Nam.

Cơ chế tâm linh đã đi vào nghệ thuật Việt Nam tạo nên những hình tượng nghệ thuật bất hủ như Thánh Gióng, Mỵ Châu Trọng Thủy, Mỵ Nương Trương Chi, Thăng Long, Hồ Hoàn Kiếm, Phật Bà nghìn mắt, nghìn tay...

Trong khi đó thì văn học hiện đại chỉ còn lác đác đây đó một vài tác phẩm có bóng dáng tâm linh con người. Nhưng nếu ta có dịp trò chuyện với các nghệ sĩ tài năng, ta sẽ thấy họ kể đến những tình huống xuất thần không thể nào hiểu nổi trong quá trình sáng tác, những ngẫu hứng, những đam mê, những phiêu lưu cùng những tia chớp loé lên làm nên sự nghiệp. Và đó chính là những yếu tố tâm linh trong sáng tạo, chính nó làm nên cái hồn của tác phẩm, và cái cơ chế của nó hình như chưa bao giờ là đối tượng nghiên cứu của các nhà khoa học.

Trở về với cơ chế tâm linh chính là một hành trình văn học về nguồn, một cuộc về nguồn đầy hứa hẹn.

Thời gian gần đây, tôi có thử làm một cuộc phiêu lưu trong một tác phẩm đang soạn trên máy vi tính mang tên *Cuộc hành trình đi tìm mình*. Trong đó, trên cơ sở hiểu biết ít ỏi về Kinh Dịch, tôi thử khám phá cội nguồn các nhân vật và thế giới tâm linh cùng thế giới vật lý đã làm nên bản chất của họ, cuộc đời của họ. Đúng là một cuộc phiêu lưu vì tôi đã chịu nhiều thử thách, kể cả sự trừng phạt của chính thế giới tâm linh mà tôi mon men lần tới, có đôi khi do "nhìn bông hoa mà không thấy sự huyền bí của hoa" (Albert Einstein), đôi khi thiếu lòng tôn kính. Nhưng cũng chính các quẻ của Kinh Dịch đã giúp tôi vượt qua những thử thách đó, và những trang hiện ra trên màn hình tivi cũng đầy huyền bí như một thầy phù thủy hiện đại, cảm thấy lung linh cái gì đó mình chưa từng có trong cả quá trình sáng tạo mấy chục năm nay. Và cuộc gặp gỡ với tác phẩm *Tích hợp đa văn hoá Đông Tây, cho một chiến lược giáo dục tương lai* đã khuyến khích tôi rất nhiều. Vẫn là một cuộc phiêu lưu, bởi

vì còn đầy trắc trở, còn đầy những huyền vi trong tư duy và cảm xúc và chưa biết cái gì sẽ hiện lên trên màn hình, bởi vì còn phải kiếm sống và hoạt động trong xã hội đang đổi mới, đối phó với nhiều sự rủi ro của số phận và thân phận. Nhưng có cái gì đó vẫn kích thích tôi lần dò, lườn lách trong những tìm kiếm đầy hào hứng. Vì cùng với những tìm kiếm ấy, còn có những khám phá cho tôi hé thấy những chân trời lấp lánh những màu sắc huyền ảo nhưng hiện thực và đầy hấp dẫn, như *Tích hợp đa văn hóa Đông Tây, cho một chiến lược giáo dục tương lai* này. Nên tôi yên tâm đi và cảm thấy cái mệnh của mình từ nay hình như gắn bó với hướng đi này.

X.C.

MỞ ĐẦU

I. NHỮNG XU THẾ LỚN CỦA THỜI ĐẠI

Nhân loại chúng ta đang chuyển dần sang Thế kỷ 21 và Thiên niên kỷ III. Chúng ta đang đứng trước nhiều xu thế mới thuộc nhiều mặt.

TRIẾT HỌC NHẤT NGUYÊN TỔNG HÒA HAY TÍCH HỢP

Xu thế đi tìm một Triết học tích hợp Nhất nguyên thay cho Triết học Nhị nguyên, hay là tìm cách thay thế nguyên lý Bài trung của Chủ nghĩa Duy lý bằng *nguyên lý Phi bài trung* để thống nhất, dung hòa các mâu thuẫn cần thiết không thể nào tránh được trong mọi quá trình tiến hóa.

CÁI ĐƠN NHẤT TRONG CÁI ĐA DẠNG HAY LÀ CÂN BẰNG CÁI ĐƠN NHẤT VÀ CÁI ĐA DẠNG

Xu thế thống nhất các quốc gia, các khối, tích hợp (thống nhất) Khoa học với Đức tin, thống nhất các Tôn giáo, thống nhất các ngôn ngữ, tích hợp đa văn hóa Đông - Tây, Kim - Cổ ...

TÍCH HỢP CÁC PHẠM TRÙ Ý THỨC - VÔ THỨC

Xu thế đi sâu vào tâm thức của con người, cũng như vào trong Vũ trụ (Tâm thức Vũ trụ) tức là xu thế ngày càng tiếp cận đến *nguyên lý Thiên - Địa - Nhân hợp nhất*. Đó là xu thế đi tìm hiểu sâu về con Người (Chiến lược con Người) trong quan hệ với Vũ trụ, tức là tìm hiểu Bản thể của chủ thể nhận thức Vũ trụ, chẳng hạn là nguyên lý Vị nhân (Anthropic Principle).

KHOA HỌC TÍCH HỢP VỀ CON NGƯỜI HAY LÀ CẬN KHOA HỌC

Xu thế đi tìm một loại Khoa học tích hợp mới mẻ về con người, hay nói cụ thể hơn, đó là xu thế đi tìm một *phương pháp luận tiếp cận hệ thống tổng hòa hay tích hợp* bao gồm cả phương pháp tiếp cận hệ thống ngang và hệ thống dọc, giữa con người và cộng đồng một mặt, còn mặt khác giữa con người - cộng đồng và Vũ trụ, cho phù hợp với nguyên lý Thiên - Địa - Nhân hợp nhất.

TÍCH HỢP NGẪU NHIÊN VÀ TẮT ĐỊNH

Xu thế đi sâu vào phạm trù Ngẫu nhiên - Vô trật tự, cạnh phạm trù Tắt định nhằm xác định mối quan hệ Âm Dương giữa hai phạm trù này. Xu thế này có liên quan chặt chẽ đến khoa học Dự báo, ở